

Bilag til Bet. o. Lovf. om Ændr. i L. om Statens Tjenestemænd. (Dommere).

for saa grundet, at det maa gøre det i høj Grad betænkeligt at gaa den almindelige Lovgivnings- i Stedet for Grundlovgivningsvejen. Men det er ikke andet end, hvad der gælder i saa mange andre Livets Forhold, f. Eks. naar der ved Domstolene skal træffes Afgørelse af en Forvaltningsakts eller en privat Handling Lovmæssighed. Ofte vil der i saadanne Tilfælde kunne herske større eller mindre Tvivl, hvorfor de forskellige Instanser jo ofte kan komme til forskellig Afgørelse, men naturligvis maa Afgørelsen i alle Tilfælde træffes ud fra et Skøn over, paa hvilken Side de bedste Grunde findes.

Vanskeligheden ligger derimod i, at det for en Videnskabsmand i et enkelt Land, f. Eks. i Danmark, naturligvis er vanskeligt uden nærmere indgaaende Undersøgelse at udtale sig med Sikkerhed om den parlamentariske Praksis i en hel Række andre Lande, hvis Forhold han ikke kender saa godt som sit eget Lands. Dertil kommer, at denne Praksis jo ikke er ens til alle Tider og under alle Forhold. Naar f. Eks. et Land rammes af en virkelig Nødtilstand, til hvis Afværgelse Grundloven ikke anviser nogen Udvej, f. Eks. under Krig eller i Tilfælde af en hele Landets Velfærd truende økonomisk Krise, saa har man set mange Lande, hvor en Forfatningsændring ikke i Hast lod sig gennemføre, ud fra Grundsætningen: Nød bryder alle Love, ved almindelig Lov indføre midlertidigt mere eller mindre vidtgaende Diktatur, uanset den rejste nok saa grundede Tvivl om et saadant Diktaturs Forenelighed med Forfatningen.

Fra saadanne Undtagelsestilfælde maa der derfor naturligvis bortses. Men indskrænkes Spørgsmaalet, hvad der aabenbart ogsaa er Udvalgets Mening, til det, om man i andre Lande under almindelige Forhold anser det for stemmende med Grundloven eller Grundlovens Aand at give en Bestemmelse, om hvis Grundlovsmæssighed der er grundet Tvivl, ved almindelig Lov, saa kan jeg ikke indse, at dette Spørgsmaal i mindre Grad end andre Spørgsmaal skulde kunne gøres til Genstand for en nærmere videnskabelig Undersøgelse. Nu har jeg ganske vist ikke specielt været inde netop paa dette Spørgsmaal, og Tiden tillader mig ikke nu at anstille en nærmere indgaaende Undersøgelse. Men da det dog hører til mit Fag at beskæftige mig ogsaa med fremmede Landes Forfatningsudvikling — jeg har derom udgivet et særligt Skrift: „Udsigt over Forfatningsudviklingen i forskellige fremmede Lande“, 1ste Udgave 1927, 2den Udgave 1931 —, har jeg dog noget Kendskab ogsaa til dette Spørgsmaal, og jeg skal derfor ikke vægre mig ved efter Udvalgets Ønske at udtale, hvad jeg i Korthed kan sige derom.

Først maa jeg bemærke, at det rejste Spørgsmaal naturligvis slet ikke kan komme frem i saadanne Lande, hvor der ikke kendes særlige Former for Ændring af Forfatningen, og hvor denne derfor altid kan ændres ved almindelig Lov. Dette gælder som bekendt om England og Italien. I Italien har man derfor med Parlamentets Samtykke ved almindelig Lov uden formel Krænkelse af Forfatningen kunnet indføre efterhaanden fuldstændigt Diktatur. Naar det ikke er kommet dertil i England trods den parlamentariske Regerings faktisk næsten enevældige Magt og trods Parlamentets — og det vil atter nu faktisk næsten alene sige Underhusets Flertals — Magt og Myndighed til naar som helst ved en almindelig Lov, hvor overfor Overhuset nu siden 1911 kun har et blot suspensivt Veto, at kunne ændre hele Forfatningen eller hvilken som helst Del af den, saa skyldes dette ikke blot det engelske Folks Maadehold og Parlamentets Respekt for dets Vælgere, men ogsaa den indgroede Respekt for Landets urgamle uskrevne Forfatning, uanset at denne til enhver Tid formelt kan ændres ved en almindelig Parlamentslov. Derfor fortolkes enhver ny Parlamentslov snævert, saaledes at den ændrer mindst muligt i den gamle uskrevne Forfatning.

Som et slaaende Eksempel derpaa tør jeg maaske anføre, at da der i 1919 var blevet gennemført en Parlamentsakt, som bestemte, at en Person ikke mere paa Grund af Køn eller Ægteskab skulde være udelukket fra nogen som helst „offentlig Funktion“, saa krævede en kvindelig Peer „af egen Ret“, Lady Rhonda, Adgang som Lord til Overhuset, idet hun hævdede, at Medlemsskabet til Overhuset maatte betragtes som en „offentlig Funktion“, og Overhusets Privilegiudvalg var til at begynde med stemt for at aabne hende Adgang. Men da greb selve den parlamentariske Regerings Kabinetminister Lordkansleren, der som saadan er Overhusets Formand, ind og fik Privilegiudvalget omstemt, idet han